

В. Ф. Жовтобрюх

Українська мова

Для шкіл з українською мовою навчання

- ✓ Тестові контрольні роботи
- ✓ Аудіювання. Читання мовчки. Складання діалогу
- ✓ Самостійні роботи
- ✓ Безкоштовна онлайн-підготовка до контрольних робіт

+ ЕЛЕКТРОННИЙ ДОДАТОК
«Посібник для вчителя»

8
клас

УДК 811.161.2(076.1)
ББК 74.268.1Укр
Ж 78

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
(лист Інституту модернізації змісту освіти
Міністерства освіти і науки України від 12.07.2016 № 2.1/12-Г-537)

Видання відповідає чинній програмі з урахуванням останніх змін

Рецензенти:

В. Д. Пономаренко, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
Т. М. Шабельник, учитель української мови та літератури Харківської гімназії
№ 178 «Освіта», спеціаліст вищої категорії, учитель-методист

Жовтобрюх В. Ф.

Ж 78 Українська мова. 8 клас (для шкіл з українською мовою навчання) :
зошит для контролю навчальних досягнень учнів. — Х. : Вид-во «Ранок»,
2016. — 48 с.

ISBN 978-617-09-3081-1.

Зошит містить завдання для всіх видів контролю: перевірки мовних знань і вмінь
(тести), питання до текстів з аудіювання, тексти для читання мовчки та питання до них,
матеріал для складання діалогу; завдання для самостійних робіт.

Підготуватися до тестових контрольних робіт можна online в Інтернеті за посиланням
interactive.ranok.com.ua.

Видання призначене для учнів 8 класу шкіл з українською мовою навчання.

УДК 811.161.2(076.1)
ББК 74.268.1Укр

Навчальне видання

ЖОВТОБРЮХ

Валентина Федорівна

УКРАЇНСЬКА МОВА. 8 клас

(для шкіл з українською мовою навчання)

**Зошит для контролю
навчальних досягнень учнів**

Редактор *М. М. Бірченко*

Технічний редактор *М. С. Жубр*

Коректор *О. В. Зима*

Верстка *І. А. Кожанова*

Ф487024У. Підписано до друку 28.08.2016.

Формат 70×108/16. Папір офсетний.

Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.

Ум. друк. арк. 4,2.

ТОВ Видавництво «Ранок».

Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.

61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.

Для листів: 61145 Харків, вул. Космічна, 21а.

E-mail: office@ranok.com.ua

Тел. (057) 701-11-22, 719-48-65,

тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації: (057) 727-70-80, 727-70-77.

E-mail: commerce@ranok.com.ua

www.ranok.com.ua

ISBN 978-617-09-3081-1

© В. Ф. Жовтобрюх, 2015

© ТОВ Видавництво «Ранок», 2016

Папір, на якому надрукована ця книга,

безпечний для здоров'я
та повністю переробляється

з оптимальною білизною,
рекомендованою офтальмологами

вибілювався
без застосування хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

До навчального посібника пропонується
ОНЛАЙН-ПІДГОТОВКА та ЕЛЕКТРОННИЙ ДОДАТОК

1. Увійдіть на сайт interactive.ranok.com.ua

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ
ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

2. Пройдіть процедуру реєстрації, натиснувши кнопку

ЗАРЕЄСТРУВАТИСЯ ЗАРАЗ

3. Під час реєстрації оберіть власний статус — «Учитель» або «Учень»

Для проходження онлайн-тестування учнями:

- Оберіть необхідний предмет і клас
- Перейдіть до тестування

Для завантаження електронного додатка для вчителя:

- На головній сторінці введіть код у поле для введення скретч-коду
- Натисніть кнопку «ОК»
- Завантажте матеріали

487024

Служба технічної підтримки:

(057) 719-48-65, (098) 037-54-68

(з 10 до 18; вихідні: субота, неділя)

Електронна пошта: interactive@ranok.com.ua

Більш детальну інформацію щодо роботи з сайтом Ви можете знайти у вкладці «Поради з користування сайтом» на головній сторінці interactive.ranok.com.ua

ЯК КОРИСТУВАТИСЯ ЗОШИТОМ

Завдання, які пропонуються в «Зошиті для контролю навчальних досягнень учнів», складено відповідно до чинної програми «Українська мова. 5–9 класи» для загальноосвітніх навчальних закладів (автори Г. Т. Шелехова та ін.) і до «Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з української мови».

Зошит містить **матеріали для всіх видів контролю**: тестові завдання для оцінювання мовних знань і вмінь, питання до текстів для аудіювання, тексти для читання мовчки й питання до них, матеріали для складання діалогу.

Самостійні роботи призначено для проведення індивідуальних і фронтальних тестувань у процесі вивчення будь-якої теми курсу або під час підготовки до контрольних робіт.

Усі роботи розміщено на окремих аркушах.

Інтернет-підтримка. Школярі можуть потренуватися у виконанні тестових завдань online (інструкцію див. на 3-й сторінці обкладинки).

Тестові завдання для оцінювання мовних знань і вмінь розроблено у двох рівноцінних варіантах. Кожен варіант складається з тестових завдань із вибором однієї правильної відповіді (№ 1–8), завдання на встановлення відповідності (№ 9) та завдань із вибором однієї правильної відповіді до невеликого тексту (№ 10–11).

Завдання з вибором однієї правильної відповіді складається з інструкції та чотирьох варіантів відповіді, з яких треба вибрати один правильний і позначити знаком X у табличці поруч із завданням.

Завдання на встановлення відповідності складається з інструкції та двох колонок. Треба співвіднести мовне явище та його характеристику, позначені відповідно цифрами й буквами. Один рядок у правій колонці є зайвим.

Завдання до тексту за структурою аналогічні завданням № 1–8, але передбачають попереднє прочитання тексту, речення якого пронумеровано.

Оцінювання. За правильно виконану роботу учень може отримати максимум 12 балів: по 1 балу за завдання № 1–8, 10–11 і 2 бали за завдання № 9 (0,5 бала за кожну правильно складену пару).

Контрольне аудіювання передбачає прослуховування тексту, який читає вчитель зі свого посібника, і позначення правильних варіантів відповіді на питання до нього.

Тексти для **контрольного читання мовчки** й питання до них розміщено на окремих аркушах. Текст після прочитання закривається, а на аркуші з питаннями школярі працюють так само, як і під час аудіювання.

Складання діалогу виявляє рівень обізнаності учнів із запропонованою темою, дозволяє продемонструвати вміння самостійно складати діалог, дотримуючись теми спілкування, норм літературної мови, правил мовленнєвого етикету, виразності, стислості, логічності, доречності висловлювань. Матеріал для складання діалогу розроблено за рівнями.

Деякі види контрольних робіт передбачають безпосередню участь учителя (аудіювання, переказ, диктант), тому «Зошит для контролю навчальних досягнень учнів» має безкоштовний додаток — **Посібник для вчителя**. У ньому містяться тексти для аудіювання, читання мовчки, тексти диктантів і переказів, матеріал для складання діалогу, теми творів, методичні рекомендації щодо проведення зазначених вище контрольних робіт відповідно до «Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів». **Посібник для вчителя можна завантажити з Інтернету** (інструкцію див. на 3-й сторінці обкладинки).

Словосполучення та речення

1

Укажіть словосполучення.

А то сонце, то хмари

Б виникає питання

В ледве помітний

Г більш прийнятний

А	Б	В	Г

2

У реченні *Росла в гаю конвалія під дубом високим* можна виділити

А два словосполучення

Б три словосполучення

В чотири словосполучення

Г п'ять словосполучень

А	Б	В	Г

3

Позначте рядок словосполучень, у кожному з яких головне слово стоїть перед залежним.

А посадили квіти, вишита сорочка, мокрий від роси

Б прогулянка парком, поставити крапку, легко дихається

В помилився через неухважність, розмова наодинці, добре слово

Г звичка сперечатися, сповнений гумору, виробництво ліків

А	Б	В	Г

4

Укажіть речення, у якому підмет виражений іменником.

А В таку добу під горою щось біле блукає.

Б А сьогодні справжню гонитву явили перед моїм зором дві білки.

В Деякі з дорослих пробували зайти по крижинах до Толі.

Г А журавлі летять собі додому ключами.

А	Б	В	Г

5

Позначте речення з простим дієслівним присудком.

А Туристи вирішили ускладнити маршрут.

Б Діти будуть займатися плаванням.

В Учні почали майструвати шпаківні.

Г Козаки взялися будувати укріплення.

А	Б	В	Г

6

Укажіть речення зі складеним іменним присудком.

А Роса ще не встигла розійтися з туманом по зеленому полю.

Б Його єдина дитина покинуть хоче.

В Улянка стала поратися по господарству.

Г Небо стало схожим на густо розведену у воді синьку.

А	Б	В	Г

7

Укажіть речення, у якому треба ставити тире між підметом і присудком (розділові знаки частково пропущено).

А Острів Хортиця немов гігантський старезний вітрильник.

Б Найбільше і найдорожче добро кожного народу його мова.

В Яблука великі, запашні.

Г Літній луг як різнобарвний килим.

А	Б	В	Г

- 8** Укажіть речення, у якому конструкцію з порівняльним сполучником не слід відокремлювати комами (розділові знаки частково пропущено).

А	Б	В	Г

- А** Мої сини неначе пахучі васильки на городі.
Б На ньому курточка синя мов барвінок цвіте.
В І ніч як арфа забринить.
Г А місяць ніби човен срібний ледь-ледь у вишині пливе.

- 9** Установіть відповідність між реченням та характеристикою другорядних членів, ужитих у ньому.

1	2	3	4

Речення

- 1** Ідуть дівчата в поле жати.
2 Через тиждень молодиці коровай місили.
3 Невеликі три літа марно пролетіли.
4 Ставок чистий заріс осокою.

Характеристика другорядних членів

- А** означення, обставина способу дії
Б обставина часу, додаток
В додаток, обставина місця
Г обставина місця, обставина мети
Д означення, додаток

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) Мандрівники добре знають цей найбільший та наймалювничіший острів на Дніпрі. (2) Останнім часом він перетворився на місце паломництва туристів. (3) Кожен, хто подорожує Дніпром-Славутою, неодмінно ступає на предковічну землю Хортиці. (4) Острів — справжнє буйство ландшафту. (5) Утворюючи його, природа довго не роздумувала. (6) Відвідувачів вражає бескиддя гранітних скель, стрімкі урвища, величні кількасотлітні дуби. (Із книги «Відкриття. Пошуки. Знахідки»)

- 10** Складений іменний присудок є в реченні

- А** першому
Б третьому
В четвертому
Г шостому

А	Б	В	Г

- 11** Непоширену прикладку вжито в реченні

- А** першому
Б третьому
В п'ятому
Г шостому

А	Б	В	Г

Словосполучення та речення

1

Укажіть словосполучення.

А ні хліба, ні молока

Б сходить сонце

В назустріч юнакові

Г виїхав із-за рогу

А	Б	В	Г

2

У реченні *Кругом дуба русалоньки мовчки дожидали* можна виділити

А два словосполучення

Б три словосполучення

В чотири словосполучення

Г п'ять словосполучень

А	Б	В	Г

3

Позначте рядок словосполучень, у кожному з яких головне слово стоїть перед залежним.

А вишила рушник, нова інформація, схожий на батька

Б східний вітер, поїхали до міста, зовсім сухий

В бажання відпочити, блідий від страху, зайшов до класу

Г підготовка до олімпіади, зробив недбало, злегка підштовхнув

А	Б	В	Г

4

Укажіть речення, у якому підмет виражений іменником.

А Діти, я казку для вас написав, музичну казку.

Б Кожний із щедрувальників носив із собою оберемок ліщини.

В Там рипить більше десятка ніг, перебігаючи вулицю.

Г Не китайкою покрилися козацькі очі.

А	Б	В	Г

5

Позначте речення з простим дієслівним присудком.

А Нехай кожен із вас візьме в руки м'яч!

Б Багато цікавого міг би нам розповісти сивий Дніпро.

В Хлопець почав наполегливо тренуватися.

Г Ти мусиш виконувати доручені завдання.

А	Б	В	Г

6

Укажіть речення зі складеним іменним присудком.

А Птахи по надбережжю готуються відлітати у вирій.

Б Люди з давніх-давен вміли виробляти тканини з льону.

В Осталися сиротами старий батько й мати.

Г Усе живе і мертве повинно зустріти Свят-вечір на своєму місці.

А	Б	В	Г

7

Укажіть речення, у якому треба ставити тире між підметом і присудком (розділові знаки пропущено).

А Волошка небесні очі на землі.

Б У неї волосся наче льон.

В Пшеничне поле як золоте море.

Г Тут землі щедрі.

А	Б	В	Г

8

Укажіть речення, у якому конструкцію з порівняльним сполучником не слід відокремлювати комами (розділові знаки частково пропущено).

А	Б	В	Г

- А** Попід горою, яром, долом мов ті діди високочолі дуби з Гетьманщини стоять.
Б Обіч сердитого сонця неначе сторожа грізна встали золотисті стовпи.
В Тут городища як фортеці древні стоять окриті шкурами лісів.
Г За садком на городі наче аж кипіла картопля.

9

Установіть відповідність між реченням та характеристикою другорядних членів, ужитих у ньому.

1	2	3	4

Речення

Характеристика
другорядних
членів

1 Ішов кобзар до Києва та сів спочивати.	А означення, обставина місця
2 Щирі сльози в серці за-пеклися.	Б обставина місця, обставина мети
3 Понад ставом увечері хитається очерет.	В непрямий додаток, прямий додаток
4 Марко до наймишки руч-ки простягає.	Г обставина часу, прямий додаток
	Д обставина місця, обставина часу

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) На крутих берегах острова Хортиця зупинялися воїни київських князів Олега, Ігоря, Святослава. (2) Пізніше тут таборилася Запорозька Січ. (3) Довкруг Хортиці чимало напівзатоплених скель-острівців. (4) Одна зі скель називається Запорозька миска. (5) На цій скелі є глибока виїмка діаметром півтора метра. (6) Переказують, що в спекотні дні козаки варили тут галушки завбільшки з кулак. (Із книги «Відкриття. Пошуки. Знахідки»)

10

Присудок випущено у реченні

- А** першому
Б другому
В третьому
Г шостому

А	Б	В	Г

11

Непоширену прикладку вжито в реченні

- А** другому
Б третьому
В п'ятому
Г шостому

А	Б	В	Г

Однокладне речення. Повні й неповні речення

1

Укажіть однокладне речення.

- А** На лісовій галявині стояла вкрита очеретом хатина.
Б А мені навіки полюбилися ніжні і замріяні пісні.
В І не було ні радості, ні чуда.
Г На заповідній ділянці росли столітні дуби й сосни.

А	Б	В	Г

2

Укажіть неправильно визначений тип однокладного речення.

- А** Умивай же біле личко дрібними сльозами. (Означено-особове)
Б Лічу в неволі дні і ночі і лік забуваю. (Узагальнено-особове)
В Після цього яйце фарбують у жовтий колір. (Неозначено-особове)
Г Корені лікарських рослин викопували наприкінці літа. (Неозначено-особове)

А	Б	В	Г

3

Укажіть безособове речення.

- А** Проте щось кликало сюди вогнисте створіння з гострою мордочкою й нащупленими вухами.
Б Малим дітям часом набридає бути в полі.
В Умій сказати, умій і змовчати.
Г І тоді сталося несподіване для хлопчика, для Степана і для самого Шептала.

А	Б	В	Г

4

Укажіть рядок, який містить однокладне називне речення.

- А** Були полки і зброя розмаїта. Залози скрізь, і тут, і за Дніпром.
Б Зелені вали посадок. Темні далекі скирти. Чабан з отарою на смугі неба.
В Коли я вчився у латинській школі, був знак мені, і дуже дивний знак.
Г Єсть на світі доля, а хто її знає? Єсть на світі воля, а хто її має?

А	Б	В	Г

5

Укажіть правильно виконаний синтаксичний розбір.

- А** За один раз не зітнеш дерева враз. (Речення розпов., просте, пошир., одноклад., узаг.-особ., присудок вираж. дієсловом у формі дійсн. способу, тепер. часу 1 особи однини.)
Б Пливи, пливи, моя доню, Дніпром за водою. (Речення розпов., просте, пошир., ускл. однор. членами та звертанням, одноклад., ozn.-особ., присудок вираж. дієсловом у формі наказ. способу 2 особи однини.)
В Взимку та повесні Курінь відчинено з ранку до вечора і цілу ніч. (Речення розпов., просте, пошир., ускл. однор. членами, одноклад., безособ., присудок вираж. безособ. дієсловом у формі дійсн. способу тепер. часу множини.)
Г Трояндову олію вживали для поліпшення росту волосся. (Речення розпов., просте, пошир., одноклад., ozn.-особ., присудок вираж. дієсловом у формі дійсн. способу мин. часу множини.)

А	Б	В	Г

6 Укажіть рядок, де є неповне речення.

А Я — хто? Я гетьман степового братства.

Б Зима, в хаті непалено, шибки вікон замуровано кригою; іній виступив на відрі з водою.

В І добре в такий ранок іти по опалому листю... Воно і шелестить, і шарудить, і скрикує, і зітхає.

Г В городі піч. На гудинні череп'я.

А	Б	В	Г

7 Укажіть рядок, де є неповне речення з пропущеними підметом і присудком.

А Гайдамаки понад ярмом з шляху повернули. Наганяють півпарубка.

Б Ондатра знов пірнула під воду. Та ненадовго.

В Квітки інею на кожному дереві не схожі між собою, відмінні. Особливо пишними видаються на сосні, де оторочена інеєм хвоя нагадує хризантеми.

Г І Яремі дали коня, зайвого з обозу. Усміхнувся на воронім та й знову у сльози.

А	Б	В	Г

8 Укажіть варіант, у якому правильно визначено місце для тире в неповному реченні.

А Ось і хата Себастьяна, на ній темніє велике гніздо, зверху — живуть лелеки, під низом горобці.

Б Ось і хата Себастьяна, на ній темніє велике гніздо, зверху живуть — лелеки, під низом горобці.

В Ось і хата Себастьяна, на ній темніє велике гніздо, зверху живуть лелеки, під низом — горобці.

Г Ось і хата Себастьяна, на ній темніє велике гніздо, зверху — живуть лелеки, під низом горобці.

А	Б	В	Г

9 Установіть відповідність між безособовим реченням та способом вираження присудка.

Спосіб вираження присудка

1 безособове дієслово

2 прислівник (зі зв'язкою або без неї)

3 дієслівна форма на -но, -то (зі зв'язкою або без неї)

4 особове дієслово, що має безособове значення

Речення

А Мені нестерпно, душно, передгрозно.

Б Легкий човен несло течією.

В Нікуди від цієї хатинки вже йти не хотілося.

Г Не злякайте вам нікого, холодні сніги!

Д У коренях рослин нагромаджено найбільший запас потрібних для лікування елементів.

1	2	3	4

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) Повний місяць стоїть над зачарованим плавневим краєм.
(2) Ніде ні бурунця. (3) По всьому Дніпровому гирлу спокій, гладінь.
(4) Ця місячна ніч навіває щось схоже на далеку задумливу пісню.
(5) Тихі води, кажуть, найглибші. (6) Гирло Дніпра широко розлилося між очеретами. (За О. Гончаром)

10 Односкладним неповним є речення

А перше

В четверте

Б друге

Г шосте

А	Б	В	Г

11 Тире пропущено в реченні

А першому

В п'ятому

Б третьому

Г шостому

А	Б	В	Г

Односкладне речення. Повні й неповні речення

1

Укажіть односкладне речення.

А Не проїде тут ніхто, не пройде.

Б Ще з юних літ мені відкрилась правда.

В Стою по коліна в снігу зачарований.

Г Щось незбагненне і потаємне є в чарах природи.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2

Укажіть неправильно визначений тип односкладного речення.

А Не називаю її раєм, тієї хатиночки у гаї над чистим ставом край села. (Означено-особове)

Б Хвалися не родичами-орлами, а своїми ділами. (Узагальнено-особове)

В З лози молоді ольшини роблять свистки. (Неозначено-особове)

Г Усю худобу звичайно пасли на луках. (Означено-особове)

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3

Укажіть безособове речення.

А Одного ранку небо сповнилося сумним лелечим гомоном.

Б Язиком поле не орють.

В З усіх садів пахло нагрітою на сонці корою дерев.

Г На півдні безладно застигло громаддя білявого хмаровиння.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4

Укажіть текст, який містить односкладне називне речення.

А Аж он передо мною неначе дива виринають. Із хмари тихо виступають обрив високий, гай, байрак.

Б Високо в захмар'я здіймались гостроверхі ялини. Це була Біловезька Пуща.

В Була весна весела, щедра, мила, промінням грала, сипала квітки.

Г Польові стежки, цвіт гороху і гречки, літній вилинялий цвіт неба, сірий цвіт каміння. Одеси з морем не видно, сонце у хмари сідає.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5

Укажіть правильно виконаний синтаксичний розбір.

А Дурманом віяло з густих заростей. (Речення розпов., просте, пошир., односклад., безособ., присудок вираж. особ. дієсловом, що має безособ. значення.)

Б Троянду називали «милосердною» квіткою завдяки властивостям вироблених з неї парфумів. (Речення розпов., просте, пошир., односклад., озн.-особ., присудок вираж. дієсловом у формі дійсного способу, мин. часу множини.)

В Чесне діло роби сміло! (Речення спонук., просте, пошир., односклад., озн.-особ., присудок вираж. дієсловом у формі наказ. способу, 2 особи однини.)

Г Припливайте до колиски, лебеді, як мрії. (Речення спонук., просте, пошир., односклад., неозн.-особ., присудок вираж. дієсловом у формі наказ. способу 2 особи множини.)

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

- 6** Укажіть рядок, у якому є неповне речення.
- А** Пошли ж ти їй долю, — вона молоденька; бо люди чужії її засміють.
Б Ще треті півні не співали, ніхто нігде не гомонів.
В І де притулок для душі? Нема.
Г Рушники вже ткались, і хустина мережалась, шовком вишивалась.

А	Б	В	Г

- 7** Укажіть рядок, де є неповне речення з пропущеними підметом і присудком.
- А** Тільки і осталося, що пороги серед степу. Ревуть-завивають...
Б Що я тут стережу? Цю чаклунську тишу в діброві?
В Димить подекуди листя, згорнуте в купи. Димить по дорогах, по дворах, за ворітьми на вулиці.
Г Пішла селом, плаче Катерина. На голові хустиночка, на руках дитина.

А	Б	В	Г

- 8** Укажіть варіант, у якому правильно визначено місце для тире в неповному реченні.
- А** Я тихенько відчиняю двері, що знадвору — пахнуть городом, а з хати калачиками, які стоять у нас на вікнах.
Б Я тихенько відчиняю двері, що знадвору пахнуть — городом, а з хати калачиками, які стоять у нас на вікнах.
В Я тихенько відчиняю двері, що знадвору пахнуть городом, а з хати — калачиками, які стоять у нас на вікнах.
Г Я тихенько відчиняю двері, що — знадвору пахнуть городом, а з хати калачиками, які стоять у нас на вікнах.

А	Б	В	Г

- 9** Установіть відповідність між безособовим реченням та способом вираження присудка.

1	2	3	4

Спосіб вираження присудка

- 1** безособове дієслово
2 прислівник (зі зв'язкою або без неї)
3 дієслівна форма на *-но, -то* (зі зв'язкою або без неї)
4 особове дієслово, що має безособове значення

Речення

- А** Шепталові неждано закортіло почути Степанів голос.
Б Надворі пахне молодим осокорячим листям.
В Крізь скелі прорубано дорогу.
Г Ту весну не забути ніколи!
Д Тихо стало в хаті.

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) Пароплав ішов по Дніпру вниз. (2) Пружний вітерець дихав йому назустріч тонким прянистим духом далеких степів. (3) Навкруги роздолля нічних заспокоєних вод з їх доброю тишею. (4) Мерехтіння води пригасло. (5) Ніби одразу аж похолоднішало в повітрі. (6) Все навколо було напоєне передранковою свіжістю. (7) Небо яснішало, росло, мовби підіймалося пароплавові назустріч. (За О. Гончаром)

- 10** Односкладним безособовим є речення
- А** перше **В** четверте
Б друге **Г** п'яте

А	Б	В	Г

- 11** Тире пропущено в реченні
- А** першому **В** п'ятому
Б третьому **Г** шостому

А	Б	В	Г

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями)

1

Укажіть речення з однорідними членами.

А З діда-прадіда зеленіють під сонцем поля України, у сивій давнині губиться перша рілля.

Б Собака стояв під грушею і не зводив з Миколки здивованих очей.

В Почувся шерхіт босих ніг, чіпкі руки пригнули голову білого коня.

Г За городом срібною гладінню розлився ставок, за ставком верби до води похилилися.

А	Б	В	Г

2

Укажіть речення, що містять кілька рядів однорідних членів.

А Уже й ніч пройшла, довга, неспокійна, громовинна.

Б Коваль брав кліщами залізо, клав його на ковадло.

В Данило сідає на поріжку, розв'язує ганчір'я і по черзі розпинає в руках подрані сорочки, штани, піджаки, кофти.

Г Втомились греки веслами махати, зайшли у двір.

А	Б	В	Г

3

Укажіть речення, у якому однорідні члени поєднуються єднальними сполучниками.

А Верхівки дерев, погойдуючись, уже не тонуть у мороці, а купаються в м'якій, прохолодній тиші.

Б Зеленеє степ весною, з кожним днем пишніш стає, то обсіплеться росою, то враз пахощі полле.

В Сіно тут уже було давно скошено й завезено у стоги.

Г Данило вирушає в дорогу, кликнувши за собою малого, проте бідового песика Кузьку.

А	Б	В	Г

4

Укажіть речення з двокрапкою після узагальнювального слова (окремі розділові знаки опущені).

А До Червоної книги занесено лілею лісову нарцис едельвейс.

Б Надавали приємного аромату пелюстки троянди жасміну бузку.

В Їх зупиняв шелест верб і кукурудзиння тупіт спутаного коня і скрип журавля.

Г Обіч дороги на облогах ронила зерно кущувата падалішня мішаниця жито, просо, гречка.

А	Б	В	Г

5

Укажіть речення, у якому правильно розставлені розділові знаки.

А Бездонне небо, повний місяць, сонне озеро, пташиний щебет, вологий холодок, все те непомітно перекинуло мене у світ мого дитинства.

Б Наші дівчата плетуть собі вінки: з білого ромен-зілля, квітів маку, синіх волошок, чорнобривців та дикої рожі.

В А восени, і влітку, двері, і дірки, і бур'яни довкола засновані павутиною.

Г Вересень причепив до свого бриля червоний кетяг калини й нитку бабиного літа, заглянув до нашої школи, завзято вдарив у дзвін та й пішов садами в степи крутити крила вітряків.

А	Б	В	Г

6 Укажіть речення з поширеним звертанням (деякі розділові знаки пропущені).

- А** Зласкався доле над моїм народом.
Б Ой не світи місяченьку не світи нікому.
В Прости мені моя правдива мати душі моєї синій чистовід!
Г Братове той кого ми хотіли покарати за шкоду називається Кротом.

А	Б	В	Г

7 Укажіть речення, де правильно виділено звертання.

- А** Та ти мене дубе, отінив, як хмара.
Б Розкажи ж тепер Степане, про свою недолю.
В Ой ти, дівчино, з горіха зерня, чом твоє серденько — колюче терня?
Г Привітай же, моя ненько моя Україно, моїх діток нерозумних, як свою дитину.

А	Б	В	Г

8 Укажіть речення, у якому правильно виділені вставні слова.

- А** Чи може, це ввижається мені той несказаний камертон природи?
Б Та ще можливо, кіммерійський крук сіда коню буланому на круп.
В Ви там торгуйте на великій торзі, а я, мабуть, в цю річку заверну.
Г Велика осіння тиша огортала їх, і здається, була в спромозі заворожити їхні очі.

А	Б	В	Г

9 Установіть відповідність між реченням та синтаксичною роллю однорідних членів, ужитих у ньому.

Синтаксична роль однорідних членів

- 1** однорідні підмети
2 однорідні присудки
3 однорідні додатки
4 однорідні означення

Речення

- А** Люди в тих краях були дужі й завзяті, кмітливі та вправні.
Б Усередині трипільського будиночка була піч або відкрите вогнище.
В Глиняний посуд трипільці розмальовували червоною, чорною й білою фарбами.
Г Череп'яні уламки досі знаходять у полях, у лісах та в гаях неподалік села Трипілья.
Д Здіймали трипільці руки до неба, вимолюючи то дощу, то сонця.

1	2	3	4

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) С. І. Васильківського називають поетом українського малярства за надзвичайну ліричність його творів. (2) Звернення художника до рідної історії, до природи України, етнографічних особливостей селянського або козацького побуту було формою боротьби за утвердження національної гідності народу. (3) На той період припадає розвиток історичного жанру, поява полотен із життя запорозьких козаків. (4) Українські художники не стояли осторонь від життя народу і своєю творчістю відіграли велику роль у розвитку національної культури. (5) Дитинство і юність Васильківського пройшло на Слобідській Україні. (6) Там усе дихало історією, спогадами про славне минуле. (Із книги «100 видатних імен України»)

10 Однорідні члени відсутні в реченні

- А** першому **В** четвертому
Б другому **Г** шостому

А	Б	В	Г

11 Два ряди однорідних членів є в реченні

- А** першому **В** п'ятому
Б другому **Г** шостому

А	Б	В	Г

Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями)

1.

Укажіть речення з однорідними членами.

А Трипільці засівали землю, а вона щоосені обдаровувала їх золотим збіжжям.

Б На левадах білими озерами розлігся туман, і в ньому неясно чорніли кущі верболозу.

В Лелека-гайстер поволі, але впевненою ходою йде по вуличці.

Г А бур'яни навколо як ліс, і пахощі їхні були гіркі.

А	Б	В	Г

2.

Укажіть речення, що містить кілька рядів однорідних членів.

А Голос то розлягався в високім просторі, то слався по землі, по зелених житах.

Б Можна ходити до лісу по запахи, на дегустування їхнього розмаїття.

В Незабаром форкання коней, Степанова лайка, тягуче рипіння журавля і плескіт води в кориті розтанули.

Г На гатці студений вітер хльоскав по лицю, смикав за піджачок.

А	Б	В	Г

3.

Укажіть речення, у якому однорідні члени скріплюються єднальними сполучниками.

А Ще з юних літ мені відкрилась правда, а вже пізніше підійшла впритул.

Б І вари собі куліш, галушки чи кашу.

В Господь їм землю дав обітованну і море перед ними розступив.

Г Нехай стократно помилявся, то хана кликав, то Москву.

А	Б	В	Г

4.

Укажіть речення з двокрапкою після узагальнювального слова (окремі розділові знаки опущені).

А До гірського клімату добре пристосувались чорниця брусниця малина ожина.

Б Посеред двору на колодках сиділи всі наші тато й мама старша наша сестра і дехто із сусідів.

В А соловейко-варакушка не відмовляється ні від сухого листячка, ні від торішньої трави.

Г У лозняках чекають гнізда на кобилочку солов'їну та кобилочку річкову на очеретянок.

А	Б	В	Г

5.

Укажіть речення, у якому правильно розставлені розділові знаки (окремі розділові знаки опущені).

А А дрібненький зяблик моститься десь на верху явора, чи тополі, та ще й уміло ховає своє гніздечко від людського ока.

Б У вигуках, у скрипінні вітряків, у пізніх скриках півнів, у капотінні роси з важкого пагілля дерев в усьому: цьому русі і благословенному спокої була якась виболена, скупа доцільність.

В Тут і рушники вишивані та ткані, і корсетки й плаhti, очіпки, постолі, прядка, веретено, ручні жорна, шевський, ковальський, столярський інструмент.

Г Щодо грубості ниток селянське домоткане полотно ділиться на три основні види: а саме, найгрубішу рядовину, середню «десятку» та найтоншу «дванадцятку».

А	Б	В	Г

6 Укажіть речення з поширеним звертанням (розділові знаки пропущені).

- А** Розвійтеся з вітром листочки зів'ялі!
Б Слухай Кроте як же це воно в нас так вийшло?
В Гей джуро глянь та їх там ціла сотня!
Г Я п'ю тебе сонце твій теплий зілющий напій!

А	Б	В	Г

7 Укажіть речення, де правильно виділено звертання.

- А** Не збавляй собі сну, не дивися в той бік моя пташко!
Б А ти голубонько, ти кралечко моя, поки співаєш на калині, то й весело мені!
В Гей писарю, неси мою печатку!
Г А не йдете, чорні бурі і злі вітри, на вечерю, то йдіть собі в безвість!

А	Б	В	Г

8 Укажіть речення, у якому правильно виділені вставні слова (окремі розділові знаки пропущені).

- А** Чи може, в цьому якраз і є сила людини?
Б Я раніше, коли села ще не знав, теж бувало, заморював черв'ячка всячиною.
В І, може, ти, відбігши на хвилинку від повсякденних клопотів нікчемних, розгорнеш книжку і почнеш читати?
Г І як легенда каже прастара, він син Дажбога і дочки Дніпра.

А	Б	В	Г

9 Установіть відповідність між реченням та синтаксичною роллю однорідних членів, ужитих у ньому.

**Синтаксична
роль однорідних
членів**

- 1** однорідні підмети
2 однорідні присудки
3 однорідні додатки
4 однорідні означення

Речення

- А** Земля подарувала трипільцям різні знання і вміння.
Б Вербові гілочки часто вивішували над вікнами або над дверима для захисту від злих сил.
В На сонці оперення птаха переливається то яскраво-синім, то навіть ліловим кольором.
Г Миски, глечики, горщики трипільців були прикрашені химерними візерунками.
Д Жінка із застережливо піднятими руками стала захисницею мирних господ, покровителькою роду, оберегом домашнього вогнища.

1	2	3	4

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) Розквіт творчості українського художника С. І. Васильківського припадає на останню третину XIX століття. (2) Він був сучасником видатних діячів української науки й культури: П. Куліша, М. Лисенка, М. Коцюбинського, М. Костомарова, М. Драгоманова. (3) Національна скерованість у творчості вимагала від митців особистої мужності й високого патріотизму. (4) У місті Ізюмі на Харківщині все ще зберігалось народне мистецтво й фольклор. (5) Батько Васильківського був віртуозом-креслярем і писарем. (6) Мати художника заронила у його душу любов до української пісні та національних традицій. (Із книги «100 видатних імен України»)

10 Узагальнювальне слово при однорідних членах є в реченні

- А** першому **В** четвертому
Б другому **Г** шостому

А	Б	В	Г

11 Однорідні члени відсутні в реченні

- А** першому **В** п'ятому
Б третьому **Г** шостому

А	Б	В	Г

Речення з відокремленими членами

1

Укажіть речення з відокремленим означенням (розділові знаки пропущені).

А Оторочена інеєм хвоя нагадує хризантеми.

Б Над луками залитими квітневою повинню холонув оранжевий вечір.

В І раптом одухотворений інеєм ліс озивається гортанними звуками.

Г Здорові кострубаті дуби грізно стояли в снігових заметах.

А	Б	В	Г

2

Укажіть речення, у якому поширене означення стоїть після означуваного слова.

А Ще в заметений снігом землі спить до слухної пори цілий світ.

Б Гурт берізок, оточений молодими дубками, сприймається мало не як ефемерне видиво.

В Двічі тяжко поранений, він аж тоді в степу повірив, що вцілів.

Г Вони шукатимуть ніким досі не розгадані формули вічної краси.

А	Б	В	Г

3

Укажіть речення, у якому правильно відокремлено поширене означення.

А Розморений спекою, я вже не був такий уважний до вудки і спінінгів.

Б Переді мною блимає, заправлений трофейним бензином, каганець.

В Коло багаття лежала купа прим'ятого картоплиння, змішаного з опалим листям і видно було глибокий слід від тачки.

Г Яблука, наляті холодним соком світяться.

А	Б	В	Г

4

Укажіть речення, у якому правильно виділена прикладка.

А Везуть царя в країну царську — Герри.

Б Найперший скіф, молодший син Геракла собі роздольне царство вибирав.

В Ось північ вдарила найкращий праці — час.

Г І Шлях Чумацький, зоряне Прадерево ховав у хмарах голову Вужа.

А	Б	В	Г

5

Укажіть речення, у якому правильно відокремлено обставину.

А Сумерки сприяють нам, і відбивши їх сим разом, будемо мати спокій на всю ніч.

Б Олесь пхає закладлого пальця в рот і, гримаючи чобітком об чобіток, милується своїм творінням.

В Старенька вчителька ходила поміж партами, і роблячи загадкове обличчя, повільно говорила.

Г Олесь нагрів чобітками снігу під окоренок, утрамбував його гарненько, і вирішивши, що тепер сосна не впаде, погицав через замети до школи.

А	Б	В	Г

6

Укажіть речення з дієприслівниковим зворотом, яке побудоване правильно.

А Знайомлячись із документом, мені впала в око одна деталь.

Б Піднявши температуру до найвищої точки, нагрівання було припинене.

А	Б	В	Г

- В** Сказавши кілька слів на прощання, гість попрямував до машини.
Г Закінчивши роботу над ескізами, перед художником постало нове завдання.

7

Укажіть речення, у якому є пунктуаційна помилка.

А Лише коли-не-коли, найчастіше літніми ранками з'явиться там крило рибальського парусника.

Б Тепер, узимку мені так виразно пригадалась ця зустріч із совою вухатою.

В Сіроманець віднині і навіки житиме в обласному звіринці тобто в зоопарку.

Г Остеронь кошар, на белебні, височить кущик тополь.

А	Б	В	Г

8

Укажіть речення з відокремленою обставиною, яка побудована правильно.

А Ми виконуємо всі операції згідно інструкції.

Б Завдяки одержаної допомоги, учні змогли здійснити подорож до моря.

В Усупереч прогнозам синоптиків, липень був дощовим.

Г Відповідно з розкладом занять спортивних секцій, заплановано проведення змагань.

А	Б	В	Г

9

Установіть відповідність між реченнями та їхньою характеристикою.

Характеристика речень

1 речення з відокремленим узгодженим означенням

2 речення з відокремленою обставиною

3 речення з відокремленою прикладкою

4 речення з відокремленим неузгодженим означенням

Речення

А Мати, припадаючи на коліна, жала серпом лепеху.

Б Замість чистого, спокійного дзеркала, бушували тепер люті води.

В Ось японська софора, диковинне південне дерево.

Г Ріденькі, з лисучою шерстю, з гострими вушками, лисенята бігають вервечкою одне за одним.

Д І амфори, прикопані в землі, тримали довго вина прохолодні.

1	2	3	4

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) У творчому здобутку Сергія Васильківського переважає пейзажний живопис. (2) Мальовничі українські краєвиди, зображені на його картинах, є надзвичайно реалістичними. (3) Мотиви рідної природи якнайкраще відповідали його живописній манері, багатобарвній і ліричній. (4) Активно працюючи на етюдах під час канікул на Харківщині, він потім у майстерні відтворював свої враження на полотні. (5) Митець створив узагальнений образ тогочасної України, правдивий, зворушливий, ясний своєю живописною мовою. (6) Видатний історик Дмитро Яворницький, знавець і шанувальник мистецтва, високо оцінив творчість молодого художника. (Із книги «100 видатних імен України»)

10

Відокремлене означення, виражене прикметником із залежними словами, є в реченні

А другому

В п'ятому

Б третьому

Г шостому

А	Б	В	Г

11

Відокремлена прикладка є в реченні

А третьому

В п'ятому

Б четвертому

Г шостому

А	Б	В	Г

Речення з відокремленими членами

1

Укажіть речення з відокремленим означенням (розділові знаки пропущені).

А Мечем і кров'ю писані кросворди ніхто уже повік не розгада.

Б Ріка Супій супоєна річками в лісі й ліси все більше поверта.

В Підземельник покуштував язиком вологий від туману мох.

Г За плечима у Данила напханий усячиною лантух та рушниця.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

2

Укажіть речення, у якому поширене означення стоїть після означуваного слова.

А Тихо, зміястою лінією вислизнула сотня з окутаного темрявою монастиря.

Б Сонно зітхав утомлений за день вітрисько.

В Лисеня дивилося трохи здивованими і зовсім не хитрими очима.

Г Вода джерел, од спеки неживих, була не вельми щедра для Пегасів.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

3

Укажіть речення, у якому правильно відокремлене поширене означення.

А Незабаром він помітив у землі манюсіньку ямку, сховану в густій траві і в ній затишне гніздечко.

Б У кущах, заплетених осокою шарудів вітер.

В Приголомшений велемудрою наукою, я підвожуся з охололої стерні.

Г Добриня поминув ремісницький посад, густо забудований різними майстернями і опинився на майдані.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

4

Укажіть речення, у якому правильно виділена прикладка.

А Підвівся Іскра полковий обозний, син Острияніці Якова, Іван.

Б А буде ще ж і Скилла, і Харибда — оті страшні пороги на Дніпрі!

В Отам вони, мабуть, і народились, три брати Скіф, Гелон і Агафіс.

Г І що тепер про себе розповість античний грек сучасник Геродота — негоціант з ольвійських передмість?..

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

5

Укажіть речення, у якому правильно відокремлено обставину.

А Бояриня Анастасія плакала, і не ховаючись, витирала сльози рушником.

Б Нарешті стомлене козацтво прибуло до Тамані, й запливши в зарослі очеретами гирла річки Кубані, стало там на перепочинок.

В Дмитрик біг через лід, пошкрябуючи здоровими чобітьми і з жахом думав, що то скаже йому мамка за неслухняність.

Г Шептало вийшов на сизу піщану косу і, струсивши воду, знову заіржав грізно та бойовито, перегукуючись із громами.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

6

Укажіть речення з дієприслівниковим зворотом, яке побудоване правильно.

А Вивчаючи іноземну мову, мені доводиться часто працювати зі словником.

Б Закінчивши університет, перед ним постала проблема працевлаштування.

В Розробляючи цей проект, учені провели кілька експериментів.

Г Переїхавши до Києва, розпочався новий період у його житті.

А	Б	В	Г
☐	☐	☐	☐

7 Укажіть речення, у якому є пунктуаційна помилка.

- А** На луках, понад Ташанню, густими хвилями перекочувався туман.
Б По той бік шляху, десь далеко в степу, тремтить червона заграва.
В Книжки за старих часів, тобто у XVII–XVIII століттях продавалися найчастіше в друкарнях.
Г Тут, у глибині лісу, далі від населених пунктів і доріг, я позавчора бачив трьох похлих кізок.

А	Б	В	Г

8 Укажіть речення з відокремленою обставиною, яке побудоване правильно.

- А** Усупереч прогнозам, весна була ранньою.
Б Завдяки матусиній турботи, я швидко одужав.
В Усупереч нашого бажання, збори перенесли на наступний тиждень.
Г Згідно наказу директора, учні повинні два дні відпрацювати на будівництві спортзалу.

А	Б	В	Г

9 Установіть відповідність між реченнями та їхньою характеристикою.

Характеристика

речень

- 1 речення з відокремленим узгодженим означенням
- 2 речення з відокремленою обставиною
- 3 речення з відокремленою прикладкою
- 4 речення з відокремленим неузгодженим означенням

Речення

- А** Обійшов круг ожереда, силкуючись розгледіти хоч один вогник, і таки розгледів.
Б Усе відкиньте, все забудьте, крім Батьківщини, крім обов'язку.
В З-поміж інших виділялася Ганна Лавренко, у своїх блискучих сережках, в чорних перевеслах кіс.
Г Вечірня зірка, далека невідома красуня, алмазно світить з неба.
Д Чугайстер, оживлений звуками пісні, знов вище підкидав п'яти.

1	2	3	4

Прочитайте текст. Виконайте завдання 10 і 11 до нього.

(1) Художник Сергій Васильківський є автором картин, надзвичайно ліричних та світлоносних за художньою манерою. (2) Навчаючись у Петербурзькій Академії мистецтв, Васильківський товаришував із талановитими художниками, які початкову освіту здобули в Києві, Харкові, Одесі. (3) Це О. Сластьон, М. Пимоненко, М. Самокиш. (4) Учителем його був відомий пейзажист М. Клодт, один із засновників Товариства передвижників. (5) Поява в українському живописі полотен, присвячених історії козацтва, дала поштовх для розвитку національної тематики в образотворчому мистецтві. (6) Васильківський написав кілька прекрасних полотен на історичну тему, правдивих, патріотичних. (Із книги «100 видатних імен України»)

10 Відокремлене означення, виражене прикметником із залежними словами, є в реченні

- А** першому **В** п'ятому
Б другому **Г** шостому

А	Б	В	Г

11 Відокремлена прикладка є в реченні

- А** другому **В** п'ятому
Б четвертому **Г** шостому

А	Б	В	Г

1. Навіщо потрібні гроші?

Коли люди жили невеликими співтовариствами, вони завжди могли домовитися між собою, як обміняти одні продукти або вироби на інші, тобто призначити ціну. Тисячоліттями «ціна» виражалася мірами зерна, головами домашньої худоби, шматками тканин або шкурками хутрових звірів. Такі «гроші» були не лише мірою вартості, але й могли використовуватися в господарстві. Однак вони були громіздкими й недовговічними.

З розвитком торгівлі в давньому світі знадобилася загальна міра вартості, і найкраще для цього підходили метали. Чим рідкіснішим був метал, тим вищою була його вартість. Метали не псувалися, а крім того декілька грамів срібла або золота відповідали, наприклад, кошику зерна або цілому будинку.

Там, де дорогоцінних металів не було, грішми ставали найнесподіваніші предмети — черепашки молюсків, зерна какао, шматки солі або цукру. Усе залежало від того, як люди домовлялися.

Перші монети з'явилися в VII столітті до н. е. у Лідії. У цій країні, розташованій у Малій Азії, були поклади срібла та золота. Лідійські монети відзначалися високим вмістом золота та срібла й точною вагою. Там, де золото не добували, для карбування монет користувалися міддю або залізом. У назвах багатьох сучасних грошових одиниць зберігся відгомін тих часів, коли монету ще не карбували. Наприклад, «рубль» — шматок срібла, відрубаний від великого зливка, а «гривня» — срібна прикраса, яку давні слов'яни часто використовували при розрахунках за товари.

У Китаї монети мали отвір посередині — щоб нанизувати на шнурок і носити на ший. Ті ж китайці в VII столітті винайшли перші паперові гроші, які заміняли важкі в'язки мідних монет.

Уже в Середні століття купці та мандрівники не возили із собою золото та срібло — це було небезпечно, адже торговельні шляхи кишили розбійниками. Замість грошей купець брав із собою позиковий лист або вексель, а прибувши на місце, обмінював цей папір на монети або товари в людини, з якою заздалегідь було домовлено, що вона його прийме.

Випускаючи паперові гроші, держава користується тим же принципом. Самі по собі грошові купюри коштують стільки ж, скільки коштує папір, на якому вони надруковані. Але держава дає гарантію, що будь-якої миті ладна обміняти випущені нею гроші на відповідну кількість срібла або золота, і тільки за такої гарантії паперові купюри набувають купівельної спроможності.

Усі цінні папери — акції, облігації, векселі, чеки, сертифікати та багато інших — це зобов'язання того, хто випустив в обіг ці папери, перед тими, хто володіє ними й може їх пред'явити.

Швидше за все, і в майбутньому гроші залишаться. Інша справа, що гроші можуть змінюватися й удосконалюватися. Металеві монети стираються, покриваються окислами, їх нескладно підробити, а в минулому часом і самі держави «псували» монети, зменшуючи в них кількість коштовного металу та загальну масу.

Сучасні паперові гроші підробити важче, адже вони захищені від фальшивомонетників наймудрованішими способами. Але в деяких випадках держави випускають більше паперових грошей, ніж

можуть забезпечити золотом і виробленими товарами. Тоді настає інфляція — знецінювання грошей.

У наші дні по всьому світі дедалі ширше використовуються як платіжний засіб пластикові банківські картки. Але в них теж є недоліки: вони «прив'язані» до банкоматів і комп'ютерних мереж і навіть добре захищені картки можуть бути «зламані» хакерами, а електронні рахунки в банках — пошкоджені програмами-вірусами.

Незважаючи на технічний прогрес, навіть у наші дні своєрідним еталоном вартості залишаються золото, срібло, коштовні камені. Кожна держава створює та прагне збільшувати рік у рік недоторканий золотий запас. Однак більшість великих фінансових операцій сьогодні відбувається на папері або в комп'ютерних мережах — ніхто вже давно не користується валізами, напханими пачками грошей.

(538 слів)

(Із книги «Хочу все знати»)

2. Жага до малювання

У тому кутку України, де село Кирилівка, завжди було багато малярів. Мабуть, теж через те, що край такий, хоч малюй: в садах та в зорях. Діти завжди люблять малювати: скрізь по селу ворота вимальовані крейдою, а білі стіни — углиною. Малював, бувши малим, і Шевченко: хати, церкви, дерева. Проте справжня жага до малювання прокинулась у нього тільки тепер, коли вже він був чималим і служив у дяка.

Було так. Кирилівський дяк послав хлопця в Лисянку до дяка-маляра позичити цимбали і прохати на іменини. Шевченко застав лисянського дяка-маляра за роботою: він сидів у повітці, і на дошці починав малювати якогось святого. Шевченко став дивитись. І коли на мертвій дошці з-під пензля маляра виглянули людські очі і почало виявлятися живе обличчя, в хлопця аж мурашки пішли поза спиною: маляр видався йому за чарівника. Він вперше одчув ідею творчості. Зразок її, звичайно, не блискучий, але для цього йому не треба було бачити працю Рафаеля, в цьому розумінні Рафаелева мадонна мало чим більше вплинула б на молодого хлопця, ніж дякова Варвара. Головне в цьому — першина, новина враження, що його сили вже не буде вдруге навіть тоді, коли він, вирішивши, матиме змогу бачити роботу першорядних на весь світ майстрів. Головне — загальні принципи, а вони одні і в кирилівського дяка, і в італійського генія.

Огонь пішов по жилах у хлопця, і він ясно одчув у собі, ніби од сну пробудившись, одчув творця, художника. Здалося йому, оддав би все на світі, не хотів би ні слави, ні багатства, аби тільки навчитись так творити. Хоч був би босий, голий. Тут ж він і почав прохати дяка, щоб прийняв його за учня. Дяк одігнав свиню, глянув на дітей, що дряпались на моріжку, і промовив охоче:

— А чому й ні! Мені вже давно треба учня. Батько чи мати є в тебе?

— Ні, я сирота.

— Тим краще — сам собі хазяїн. Гляди ж, Тарасе, я ж уже не буду когось шукати — на тебе буду дожидати...

Не так воно було, як сподівався Тарас. Замість того, щоб привчати учня до малярства, дяк повернув хлопця на наймита: велів йому дрова рубати, носити воду, дітей глядіти. Тарас запитав дяка:

— А коли ви почнете мене вчить малювати?

— Швидкий ти. Спершу мені послужи за науку років три, а тоді вже я буду вчити.

Тарас побачив, що з такої науки добра йому не буде. Покинув цього маляра — пішов до іншого в село Тарасівку. Славний маляр подивився Тарасові на ліву долоню і рішуче промовив:

— Ні, не візьму тебе за учня. Маляра з тебе не буде. Не буде навіть шевця або бондаря. Талану немає в тебе, долі. Нічому ти не здатний. Іди в старці.

Пішов Тарас смутний. Іде, плаче:

«Що мені тепер робити на світі? До кого звернутися за порадою? Піду топиться!» — Глянув навкруги: жаль світу ясного... — «Буду хоч як жити, аби жити. Сонце всім світить рівно».

І пішло Тарасове життя без пуття, без шляху битого... Найнявся пасти вівці. Сам сяде з книжкою у рові, а вівці — в спаш. Довіда-

лись, прогнали. Прочув про це дядько, кличе хлопця до себе: іди, будемо коло землі хазяйнувати. Воли стоять у плузі, а погонич — у бур'яні хату кривобоку, малює.

— Ні, не буде й хлібороба з тебе. І хлопець ніби не дурний, тільки, мабуть, на свою стежку не втрапив. Почали всі, як один: ледащо та й ледащо. Ото нехай би сидів у школі та й усе.

Тільки ніяк Тарасові було вертатись до школи. Якось Шевченко зайшов у церкву, щоб хоч здалеку побачити Оксану. Дяк, побачивши свого «раба», посварився із рукава кулаком і продовжив читати псалми.

— Ні, в школу нема повороту.

Пішов до попа за кухонного попихача. Іноді Тарас згадував Оксану. Сяде в куточку, заплющивши очі, пригадує... Полегшає. Показатись десь їй на очі — соромився. Не вартий я того, щоб про неї згадувати. Краще забуду... Хвастун! Попихач попівський! Змалюю хату... Теж маляр найшовся!

Взяв свою скриньку під лавою, вийняв свої малюнки. Давно вже, як не бачив їх... І раптом така взяла туга, така жага малювати, що аж руки затремтіли. Здавалося, що він оживе, одужає, як почне малювати... Знову забилося серце:

«А спробую ще раз». Чув він багато гарного за хлипнівського маляра: «Піду до нього! Впаду в ноги, буду прохати: вивчіть мене на маляра,— а я вам вік того не забуду». Вирішив, аж повеселів, поживішав. Другого дня й пішов, ніч не спавши.

(710 слів)

(За С. Васильченком)

3. Нідерланди чи Голландія

Невелика держава Нідерланди розташована на березі Північного моря. Цю країну ще називають Голландією. У перекладі з нідерландської мови слово «Нідерланди» означає «країна, що лежить нижче від рівня моря», а «Голландія» — «порожниста земля, що не має опори». Обидва слова відбивають особливості природи країни.

Майже вся країна розташована на м'яких, нещільних відкладах, залишених давніми льодовиками.

Нещільні породи легко розмиваються водою, і людям доводиться відвойовувати кожен клаптик суші. Щоб уберегти осушені ділянки від затоплення, уздовж усього берега Нідерландів створили пояс дюн. Під час сильних штормів дюни розмиває, і до людей приходять лиха — руйнівні повені. Деякі з них увійшли в історію Нідерландів.

Щоб захиститись від повеней, ще в XI ст. почали будувати земляні греблі, дамби. Це слово входить до назв багатьох міст та інших населених пунктів. Наприклад, Амстердам перекладається як «гребля на річці Амстел».

З XV ст. воду почали відкачувати за допомогою вітряків (ви, звичайно, знаєте, що основне призначення вітряків — молоти зерно). Якщо води було багато, споруджували цілі каскади млинів. Їх і нині чимало в Нідерландах, але тепер тут влаштовано музеї та невеликі ресторани.

Столиця Нідерландів Амстердам виникла як рибальське селище 1275 року. Центром селища була, звичайно, гребля. Тепер на цьому місці, на площі Дам, стоїть королівський палац. У старій частині міста багато красивих будинків. Вони збудовані з темно-червоного каменю, а рами вікон і всі дерев'яні деталі пофарбовані білою фарбою. До парадного входу ведуть високі сходи з бильцями.

Фасади будинків виходять на набережні каналів. Амстердам не дарма називають північною Венецією: у місті 50 каналів і 600 мостів. Ажурні арки мостів, дерев'яні ящики з квітами, підвішені на кам'яних бортах каналів, роблять місто вишуканим і водночас затишним.

Амстердам — велике промислове місто. Уже багато століть лине слава про його шліфувальників алмазів. Тут знаходяться найстаріші й найбільші у Європі банки.

Уряд і парламент Нідерландів знаходяться не в столиці країни, а в Гаазі. Це старовинне місто згадували ще в 1097 р. Центр Гааги донині зберіг свій середньовічний вигляд.

Цікаве й старовинне місто Утрехт. У місті багато старовинних будівель різних стилів, що залишилися від різних епох. Утрехт — справжній музей архітектури під відкритим небом.

Північна Голландія відома як центр виробництва сиру й масла. Тут влаштовують навіть сирні ярмарки. Без сиру нідерландці не можуть приготувати, либонь, жодної страви: його додають до супів, салатів, запікають із м'ясом, рибою, фруктами.

Нідерландці бережуть землю. Кожна ділянка ретельно обробляється. На польдерах — осушених ділянках землі — сіють пшеницю.

У кожній сільській родині є корова або навіть невелике стадо. На півночі країни було виведено голландську чорно-рябу породу, відому на весь світ. Їй навіть поставили пам'ятник у натуральну величину, на п'єдесталі якого написали: «Нашій мамі».

Спробуймо зазирнути до нідерландської оселі. Усередині все сяє чистотою й начищено до блиску. Стіни прикрашені яскравими керамічними тарілками. У парадній кімнаті ми неодмінно побачимо камін, біля якого у святкові дні збирається вся родина. Спальні звичайно містяться на другому поверсі.

У Нідерландах дуже люблять квіти. Улітку і в містах, і в селах влаштовують свято квітів. Із квітів роблять фігури героїв народних казок і врочисто несуть їх вулицями. Квітникарство — це ще й прибуткова галузь господарства країни. Тюльпани, гіацинти, нарциси, троянди, гвоздики, хризантеми відправляють на продаж за кордон.

(500 слів)

(З енциклопедії)

Питання до тексту «Навіщо потрібні гроші?»

1
•

Спосіб обміну товарами визначається

- А** вартістю цих товарів
Б кількістю вироблених товарів
В домовленістю між людьми
Г якістю товарів

А	Б	В	Г

2
•

Перші монети з'явилися

- А** в Малій Азії
Б в Китаї
В в Античній Греції
Г в Римській імперії

А	Б	В	Г

3
•

Голови домашньої худоби, шкурки хутрових звірів, метали, черепашки молюсків тощо використовували як міру вартості товару, яку можна назвати словом

- А** еквівалент
Б коефіцієнт
В елемент
Г компонент

А	Б	В	Г

4
•

Паперові купюри набувають купівельної спроможності, якщо

- А** в державі є багато срібла або золота
Б держава гарантує можливість обміняти випущені гроші на відповідну кількість золота
В ці купюри неможливо підробити
Г вони надруковані на якісному папері

А	Б	В	Г

5
•

Інфляція — це

- А** знецінення грошей
Б підвищення купівельної спроможності грошей
В зменшення кількості грошей в обігу
Г зростання цін на товари

А	Б	В	Г

6
•

Інфляція настає через те, що

- А** держава випускає дуже багато паперових грошей
Б в державі зменшується золотий запас
В цінні папери втрачають свою вартість
Г в державі випускають паперових грошей більше, ніж можуть забезпечити золотом і виробленими товарами

А	Б	В	Г

7
•

Значення причини передає виділена частина в реченні

- А** Там, де золото не добували, для карбування монет користувалися міддю або залізом.
Б Сучасні паперові гроші підробити важче, адже вони захищені від фальшивомонетників наймудрованішими способами.
В Чим рідкіснішим був метал, тим вищою була його вартість.
Г У Китаї монети мали отвір посередині — щоб нанизувати на шнурок і носити на шийі.

А	Б	В	Г

8

Слово розмовного стилю мовлення вжито у фрагменті

А	Б	В	Г

- А** Перші монети з'явилися в VII столітті до н. е. у Лідії.
- Б** Лідійські монети відзначалися високим вмістом золота та срібла й точною вагою.
- В** ...торговельні шляхи кишили розбійниками.
- Г** З розвитком торгівлі в давньому світі знадобилася загальна міра вартості, і найкраще для цього підходили метали.

9

Лапки виділяють слова, ужиті з відтінком гумору, у фрагменті

А	Б	В	Г

- А** Наприклад, «рубль» — шматок срібла, відрубаний від великого зливка...
- Б** ...а «гривня» — срібна прикраса, яку давні слов'яни часто використовували при розрахунках за товари.
- В** ...а в минулому часом і самі держави «псували» монети, зменшуючи в них кількість коштовного металу та загальну масу.
- Г** Тисячоліттями «ціна» виражалася мірами зерна, головами домашньої худоби, шматками тканин або шкурками хутрових звірів.

10

Неправильне твердження

А	Б	В	Г

- А** У наші дні своєрідним еталоном вартості залишаються золото, срібло, коштовні камені.
- Б** Грошові купюри коштують стільки ж, скільки коштує папір, на якому вони надруковані.
- В** Більшість великих фінансових операцій сьогодні відбувається на папері або в комп'ютерних мережах.
- Г** Пластикові банківські картки — це універсальний платіжний засіб, який не має недоліків.

11

Текст можна схарактеризувати як такий, що

А	Б	В	Г

- А** поширює, пояснює певні ідеї, учення, знання
- Б** містить художній вимисел, авторську вигадку, фантазію
- В** переконує читача в справедливості певної ідеї, спонукає його до творчої діяльності
- Г** визначає офіційні стосунки між людьми

12

Метафору вжито в реченні

А	Б	В	Г

- А** Уже в Середні століття купці та мандрівники не возили із собою золото та срібло.
- Б** У назвах багатьох сучасних грошових одиниць зберігся відгомін тих часів, коли монету ще не карбували.
- В** Металеві монети стираються, покриваються окислами, їх нескладно підробити.
- Г** У цій країні, розташованій у Малій Азії, були поклади срібла та золота.

Питання до тексту «Жага до малювання»

1 На думку автора, у Кирилівці та навколишніх селах було багато малярів тому, що

- А** тут жили здібні до малювання люди
Б край цей такий гарний, хоч малюй
В дяки вчили малюванню дітей у школах
Г це вміння давало людям роботу

А	Б	В	Г

2 У юного Тараса прокинулася справжня жага до малювання, коли він

- А** був ще дитиною
Б навчався в сільській школі
В зустрічався з Оксаною
Г побачив, як малює дяк-маляр

А	Б	В	Г

3 Спостереження за роботою лисянського дяка мало велике значення для юного Тараса тому, що він

- А** навчився добирати фарби
Б уперше усвідомив ідею творчості
В вирішив купити собі фарби та пензлі
Г він захотів скопіювати намальоване дяком

А	Б	В	Г

4 Силу враження, яке справила на Тараса картина дяка, автор пояснює тим, що

- А** дяк малював мадонну, яку написав колись Рафаель
Б живописною майстерністю дяка
В Тарас не бував у музеях і не міг порівняти дяків малюнок із полотнами видатних майстрів
Г це враження було новим для Тараса

А	Б	В	Г

5 Тарас покинув лисянського дяка тому, що той

- А** перетворив хлопця на наймита
Б погано вчив Тараса
В сам не вмів малювати
Г бив Тараса, ображав

А	Б	В	Г

6 Дяк із Тарасівки відмовився навчати Шевченка тому, що

- А** він уважав, що Тарас ні на що не здатний
Б цей дяк не брав учнів на навчання
В дяк не хотів мати неприємностей із Тарасовим паном
Г дяк не хотів пускати в дім чужого хлопця

А	Б	В	Г

7 Тарас відкинув думку про самогубство тому, що

- А** він раптом згадав про Оксану
Б йому жаль стало ясного світу
В він не хотів засмутити батьків
Г він боявся скоїти гріх

А	Б	В	Г

8 Тараса проганяли з усіх робіт, на які він наймався, тому що він

- А** не вмів нічого робити
- Б** був норовистий, сперечався з господарем
- В** був безвідповідальний, забудькуватий
- Г** замість роботи малював або читав книжки

А	Б	В	Г

9 Тарас якось зайшов до церкви з метою

- А** попросити в дяка роботи
- Б** щоб побачити свого дядька й найнятися до нього
- В** щоб побачити Оксану
- Г** щоб помолитись і попросити в Бога долі

А	Б	В	Г

10 Художній засіб, який містять вирази з тексту «одчув, ніби од сну пробудившись», «сказав, мов по голові чим ударив», «блиснули хрести, як свати в рушниках», — це

- А** фразеологізми
- Б** метафори
- В** гіперболи
- Г** порівняння

А	Б	В	Г

11 Тарас намагався не згадувати про Оксану тому, що

- А** в нього не було вільного часу
- Б** він був захоплений живописом і не хотів відволікатися
- В** він уважав себе не вартим цієї дівчини
- Г** тому що вона його образила

А	Б	В	Г

12 Після всіх поневірянь Тарас вирішив

- А** піти вчитися до сільської школи
- Б** багато працювати, щоб збудувати хату
- В** помститися кирилівському дякові
- Г** спробувати ще раз зайнятися живописом

А	Б	В	Г

Питання до тексту «Нідерланди чи Голландія»

1

Назва «Нідерланди» означає

- А** країна, що лежить нижче рівня моря
- Б** країна, що лежить вище рівня моря
- В** порожниста земля, що не має опори
- Г** країна з особливою природою

А	Б	В	Г

2

На березі якого моря знаходяться Нідерланди?

- А** Балтійського
- Б** Північного
- В** Норвезького
- Г** Середземного

А	Б	В	Г

3

Уздовж берега Нідерландів створили пояс дюн для того, щоб

- А** підняти північно-західну частину країни до рівня моря
- Б** уберегти осушені ділянки від затоплення
- В** створити живописний ландшафт
- Г** створити на березі моря курортну зону

А	Б	В	Г

4

Назва «Амстердам» означає

- А** місто на річці Амстел
- Б** міст через річку Амстел
- В** гребля на річці Амстел
- Г** палац на річці Амстел

А	Б	В	Г

5

На території країни ще з XV століття споруджували каскади млинів для того, щоб

- А** молоти зерно
- Б** визначати напрям вітру
- В** відкачувати воду
- Г** облаштувати музеї

А	Б	В	Г

6

Поселення на місці сучасного Амстердама виникло

- А** у XVI столітті
- Б** в XI столітті
- В** 1275 року
- Г** 1097 року

А	Б	В	Г

7

Амстердам нині називають

- А** північним Парижем
- Б** північним Римом
- В** західним Петербургом
- Г** північною Венецією

А	Б	В	Г

- 8** Промислова галузь, яка принесла світову славу Амстердаму, — це
- А** кораблебудування
 - Б** переробка риби
 - В** харчова промисловість
 - Г** шліфування алмазів

А	Б	В	Г

- 9** Уряд і парламент Нідерландів перебуває в місті
- А** Амстердам
 - Б** Роттердам
 - В** Гаага
 - Г** Утрехт

А	Б	В	Г

- 10** Ярмарки, які влаштовують у Північній Голландії, —
- А** молочні
 - Б** квіткові
 - В** сирні
 - Г** овочеві

А	Б	В	Г

- 11** Свійська тварина, якій поставлено пам'ятник у Нідерландах, —
- А** собака
 - Б** кінь
 - В** вівця
 - Г** корова

А	Б	В	Г

- 12** Укажіть правильне твердження.
- А** Польдери — це парники для вирощування розсади квітів.
 - Б** Клімат у Нідерландах сухий і прохолодний.
 - В** Квітникарство — це прибуткова галузь господарства в Нідерландах.
 - Г** На п'єдесталі пам'ятника свійській тварині написано: «Нашій королеві».

А	Б	В	Г

Питання до тексту «Безіменні герої»

1

Назва книги Шарля Перро пов'язана з тим, що

А героями французьких народних казок найчастіше були гуси

Б гуска уособлювала материнську любов і ласку

В розповідь у казках здійснювалась від особи Матінки Гуски

Г казки зазвичай розповідали літні жінки, які пасли сільських гусей

А	Б	В	Г

2

Риса, яка особливо цінувалася в справжніх гусях,—

А спостережливість

Б пильність

В витривалість

Г відданість

А	Б	В	Г

3

Барвари, що вторглися на територію північної Італії, були

А галлами

Б германцями

В англосаксами

Г гунами

А	Б	В	Г

4

Завойовникам удалося захопити Рим, тому що

А вони були краще озброєні, ніж захисники міста

Б варвари зуміли перехитрити римлян

В місто було погано укріплене

Г військо варварів напало на місто зненацька

А	Б	В	Г

5

Вчинок Понтія став поштовхом до того, щоб

А римляни атакували варварів

Б захисники Капітолію прорвали облогу

В варвари відійшли від своїх позицій

Г завойовники почали штурм Капітолію

А	Б	В	Г

6

Укажіть неправильне твердження.

А Римляни заснували на честь гусей щорічні свята.

Б Гусей у Римі оголосили священними птахами.

В Римляни зобразили цих птахів на гербі міста.

Г У Римі поставили гусям пам'ятник.

А	Б	В	Г

7

Укажіть неправильне твердження.

А На обкладинці збірки казок Шарля Перро було зображено бабусю, яка пасла на луку гусей.

Б Облога Капітолію тривала сім місяців.

В Гуси з обачністю переходять дорогу.

Г Гуси можуть бути чудовими сторожами.

А	Б	В	Г

8

Фразеологізм ужито в реченні

- А** У багатьох древніх народів гусак був священним птахом.
- Б** Римляни розбіглися світ за очі — хто по довколишніх пагорбах і лісах, а хто з ганьбою повернувся в Рим.
- В** Римляни потерпали від спраги й голоду, але ніхто не мав наміру здаватися.
- Г** Варто було з'явитися зловмисникові, як гуси починали голосно гелґотати.

А	Б	В	Г

9

Лексика розмовного мовлення представлена в реченні

- А** Серед ночі вони почали штурм Капітолію.
- Б** Попереду йшли жерці в ошатному вбранні.
- В** А позаду на мотузку тягли бідолашного собаку.
- Г** Вони цілком заслуговують на те, щоб про них писали в газетах та енциклопедіях.

А	Б	В	Г

10

Укажіть, у якому реченні виділена частина має значення причини.

- А** *«Матінка Гуска» стало загальним ім'ям, під яким увійшли в історію не лише французькі, а й німецькі казки, і англійські народні пісеньки.*
- Б** *«Якщо таке зміг зробити римлянин, це тим паче зроблять непереможні галли!»*
- В** *Варто було з'явитися зловмисникові, як гуси починали голосно гелґотати.*
- Г** *Гуси здалися власникові складу вигіднішими за собак: їдять вони менше та ще і яйця несуть.*

А	Б	В	Г

11

Статистика — це наука, яка вивчає

- А** закони економічного розвитку держави
- Б** права та обов'язки громадян у державі
- В** політичний устрій держави
- Г** кількісні виміри в розвитку суспільства та економіки

А	Б	В	Г

12

Укажіть речення з перифразою.

- А** І лише Капітолій — фортеця на високому неприступному пагорбі — не здався Бренну і його війську.
- Б** ...всі римські воїни, схопивши зброю, стали на захист останньої твердині Стародавнього Риму.
- В** Городяни підходили до жерців, вклонялися гусякові й підносили йому дарунки.
- Г** У шотландському місті Дамбартоні кілька десятків гусей удень і вночі розгулювали по території величезного складу з віскі.

А	Б	В	Г

Питання до тексту «Одомашнення тварин»

1
•

Неоліт — це

А процес одомашнення тварин

Б хімічний елемент

В особливий сплав металів

Г новий кам'яний вік

А	Б	В	Г

2
•

Неолітична революція відбулася

А мільйон років тому

Б сто тисяч років тому

В десять тисяч років тому

Г тисячу років тому

А	Б	В	Г

3
•

Зміни в житті людей, які сталися в період неолітичної революції:

А почали виготовляти знаряддя праці з металу

Б активно полювали на диких тварин та збирали дикорослі рослини

В почали вирощувати корисні для себе рослини й одомашнювати потрібних їм тварин

Г почали виготовляти зброю

А	Б	В	Г

4
•

Співіснування різних біологічних видів, корисне для обох із них, — це

А неоліт

Б симбіоз

В симптом

Г селекція

А	Б	В	Г

5
•

Собака не є справжньою свійською твариною, тому що

А він їсть те ж саме, що їдять люди

Б з його прирученням тип людського господарства принципово не змінюється

В він не є джерелом корисних продуктів

Г він є справжнім другом людини

А	Б	В	Г

6
•

Учені припускають, що одомашнення печерного ведмеда

А було однією з перших спроб одомашнення тварини

Б було невдалою спробою одомашнення тварини

В відбулось істотно раніше, ніж неоліт

Г продовжувалося в бронзовому віці

А	Б	В	Г

7
•

Одомашнення копитних тварин привело до того, що

А люди стали більше споживати м'яса

Б збільшилась тривалість життя людей

В мисливці перетворились на скотарів

Г люди переселилися з лісів у степи

А	Б	В	Г

- 8** Кінь був одомашнений
А у період неоліту
Б у кам'яному віці
В у бронзовому віці
Г у залізному віці

А	Б	В	Г

- 9** Спеціальні молочні або м'ясні породи коней ніколи не виводили, тому що
А м'ясо коней непридатне для їжі
Б у коней несмачне молоко
В коні не дають молока
Г людина найбільше цінувала силу коней, їхню здатність до швидкого бігу

А	Б	В	Г

- 10** Найбільшою мірою скакунів використовували
А у мисливстві
Б у військовій справі
В у спорті
Г у рицарських турнірах

А	Б	В	Г

- 11** Слово «кавалер» перекладається як
А воїн
Б рицар
В вершник
Г аристократ

А	Б	В	Г

- 12** Укажіть правильне твердження.
А З прирученням собаки змінився тип людського господарства.
Б Собака був не першою твариною, яку приручила людина.
В До одомашнення копитних молоко й вовна були доступними для мисливців випадково й у невеликих кількостях.
Г У коней-вагозовів із самого початку не було гідних конкурентів.

А	Б	В	Г

Питання до тексту «Проліски»

1 Коли Вадим із батьком потрапили до лісу, хлопець не шкодував про те, що

- А** він того дня рано встав
Б з ними не поїхав його приятель
В вони з батьком не взяли лиж
Г вони поїхали до лісу

А	Б	В	Г

2 Метафора є в реченні

- А** Сніг ще лежав довкола, але вже мокрий, посірілий, в рудих плямах.
Б Звідкілясь долинав тоненький спів зяблика.
В Минулої весни він купив на вулиці букетик цих тендітних квіток і подарував його мамі.
Г І раптом — просто на нього глянув з-під мокрого листка маленький пролісок.

А	Б	В	Г

3 Вадим вважав, що своє захоплення весняним лісом можна висловити

- А** батькові
Б мамі
В знайомій дівчинці
Г приятелеві

А	Б	В	Г

4 Минулої весни Вадим зробив для мамі приємність тим, що подарував їй

- А** троянди
Б проліски
В парфуми
Г м'яку іграшку

А	Б	В	Г

5 На думку Вадима, добре було б подарувати проліски дівчатам у класі тому, що

- А** прийнято на 8 Березня дарувати жінкам квіти
Б його б похвалила мама
В проліски — це перші весняні квіти
Г ніхто з хлопців ще не дарував дівчатам квіти

А	Б	В	Г

6 Батько сказав, що знає, де ростуть проліски:

- А** він бував у цих місцях минулого року
Б він розумівся на народних прикметах
В він підслухав розмову дятлів
Г йому про це розповіли друзі

А	Б	В	Г

7 Батько допоміг Вадимові побачити проліски тим, що

- А** вигадав історію про зайця
Б показав йому пролісок
В підказав, де можна знайти проліски
Г нарав букетик пролісків

А	Б	В	Г

8 • Вадим вирішив, що принести проліски до школи неможливо, бо

- А** на всіх дівчат квітів не вистачить
- Б** з нього будуть глузувати хлопці
- В** він не вмів дарувати квіти
- Г** проліски прив'язали в дорозі

А	Б	В	Г

9 • Йдучи наступного ранку до школи, Вадим хотів

- А** взяти квіти й подарувати їх дівчинці
- Б** непомітно забути проліски вдома
- В** поставити квіти у воду
- Г** викинути проліски

А	Б	В	Г

10 • Сімнадцята матрешка зникла, тому що

- А** Мишко загубив її по дорозі до школи
- Б** її поцупила Мишкова молодша сестричка
- В** Мишко забув одну матрешку вдома
- Г** її забрали однокласниці Мишка

А	Б	В	Г

11 • Коли автор пише про острах, який відчував Вадим, несучи до Ірчиної парти букетик пролісків, він уживає порівняння

- А** наче боявся, що його спіймають на гарячому
- Б** наче боявся впійматись у сільце
- В** наче боявся вскочити в халепу
- Г** наче боявся потрапити в пастку

А	Б	В	Г

12 • Правильним є твердження

- А** Вадим щороку їздив до лісу по проліски
- Б** Вадим мав намір подарувати проліски вчительці фізкультури
- В** йдучи до школи, Вадим ніс у руці загорнені в целофан проліски
- Г** батько примусив Вадима взяти до школи проліски

А	Б	В	Г

СКЛАДАННЯ ДІАЛОГУ

Що таке справжня дружба?

I рівень

Скласти діалог, використовуючи подані репліки й заповнюючи пропущені рядки.

Учні вітаються.

— Ти можеш мене виручити? Сьогодні додаткові заняття з алгебри, а мені треба на тренування. Скажи, будь ласка, учительці, що я захворів. Вона тобі повірить, ти ж добре вчишся.

— ...

— Ти кажеш, що не хочеш обманювати вчительку? Але ж ти мій найкращий друг. Я думав, що на тебе можна в усьому покласти, що ти завжди готовий мені допомогти...

— ...

— Ти інакше розумієш справжню дружбу? А як саме?

— ...

— Я, звичайно, дякую тобі за те, що ти сам підеш на ці заняття з алгебри та все мені потім поясниш. Але ж тобі ці заняття непотрібні. Ти будеш витрачати свій час... Ходімо краще разом на стадіон, а потім погуляємо, зайдемо до мене, пограємо на комп'ютері...

— ...

— Ну то й що? Потім зробиш свої уроки. Ми ж друзі, нам разом весело.

— ...

— Я завжди думав, що друг — це той, хто, не замислюючись, готовий зробити для тебе все. А ти вважаєш, що справжній друг повинен указати тобі на твої помилки та знайти шляхи, щоб їх виправити?

— ...

— Ти мене переконав. Дійсно, між друзями має бути взаєморозуміння. Справжня дружба не тільки в тому, щоб разом проводити весь свій вільний час, а й у тому, щоб реально допомогти в разі потреби, разом знайти вихід у складних ситуаціях.

— ...

Учні прощаються, погодившись, що треба правильно розуміти справжню дружбу, учитися прислухатись до думки свого товариша.

II рівень

Скласти діалог, використовуючи опис ситуації за інструкцією.

1. Учні вітаються.

2. Обмінюються репліками про те, як допомагає дружба в житті.

3. Полемізують стосовно того, кого можна вважати справжнім другом.

4. Висловлюють протилежні думки: справжній друг завжди в усьому з тобою погоджується та готовий зрозуміти й виправдати всі твої вчинки; справжня дружба не означає залежності однієї людини від іншої; у кожного з друзів може бути своє бачення проблеми чи ситуації, тому неодмінною умовою дружби є взаємоповага, вміння й бажання прислухатися до думки іншого.

5. Учасники діалогу наводять додаткові аргументи на захист своєї думки, підкріплені прикладами з художньої літератури чи власного життєвого досвіду.

6. Співрозмовники доходять згоди: справжня дружба багатогранна й може виявлятися по-різному; друзі багато вільного часу проводять разом, але це зовсім не обов'язково; головне в стосунках — щирість, небайдужість до проблем чи успіхів свого товариша.

7. Учні прощаються, обіцяючи обдумати сказане.

III–IV рівні

Скласти діалог на запропоновану тему:

- а) між учнями-однокласниками;
- б) між підлітком та батьком або мамою.

ТЕМИ ТВОРІВ

Говоріння

**Твір-опис місцевості (вулиці, села, міста)
на основі особистих спостережень і вражень
у художньому стилі**

На лісовій галявині
Річка мого дитинства
В осінньому лісі

**Твір-опис пам'яток історії й культури
за картиною в публіцистичному стилі**

Біля старовинної споруди
Гортаючи альбоми
Архітектурна пам'ятка, яка мене вразила

**Повідомлення на тему про мову, що потребує зіставлення
й узагальнення матеріалу в науковому стилі**

Відмінності між словосполученням та реченням
Будова двоскладного та односкладного речень
З історії походження власних імен

Письмо

**Твори-описи місцевості (вулиці, села, міста), пам'яток історії
й культури на основі особистих спостережень і вражень
у художньому стилі**

Милуюсь краєвидами рідної землі
Вулиця мого дитинства
Краєвиди навколо мого села (міста)

**Конспект прочитаного науково-навчального тексту;
тематичні виписки**

Інтерв'ю в публіцистичному стилі

Інтерв'ю з учасником або переможцем (олімпіади, спортивних змагань, творчих конкурсів тощо)

Юність моєї бабусі (інтерв'ю з бабусею)

Синтаксис. Пунктуація. Словосполучення та речення

- 1 Випишіть словосполучення.
Виконуємо завдання, майже холодний, допомагають діти, виправили помилки, назустріч дітям, березовий сік, передати вітання, пригадалось правило, говорив по телефону, слон та жираф.

- 2 Випишіть із речення всі словосполучення, позначте в кожному з них головне слово, напрям зв'язку й питання.
Весело дзюркоче лісовий струмок.

- 3 Використовуючи подані слова, побудуйте словосполучення та речення. У словосполученні позначте головне слово, напрям зв'язку й питання; у реченні підкресліть граматичну основу.
Брат, побачити
Словосполучення: _____

Речення: _____

- 4 Знайдіть хибно побудоване словосполучення й запишіть його правильно.
Дякуємо слухачів, працюємо по вівторках, повзе по стіні, підручник по історії, у найближчий час.

- 5 Запишіть словосполучення, обравши потрібну форму, подану в дужках.
Докласти (зусилля, зусиль), завдати (шкоду, шкоди), запобігати (помилки, помилкам), всупереч (побажань, побажанням), повідомити (клієнтів, клієнтам).

- 6 Випишіть іменникові словосполучення.
Сповнений ніжності, улюблена казка, простягнув руку, дитячі іграшки, частина суми, гілка вишні, блідий від страху, холодний день.

**Підмет і присудок. Способи вираження
підмета. Простий і складений присудок.
Правильне використання форм присудка
при підметі, вираженому словосполученням
або складноскороченим словом**

- 1** Підкресліть у реченнях граматичні основи. Укажіть у дужках спосіб вираження підмета.

Це продовжувалося хвилину-дві. () Кілька лапятих дощових крапель упали на круп коня. () І раптом вони за-скакали скрізь — по людях, по конях, по ріллі. ()

- 2** Підкресліть присудки. Позначте речення з простим дієслівним присудком.

- ☐ Зелено-сива трава скроплена срібною росою.
☐ Із-за обрію стали накочуватися хмари.
☐ Над балками та над ярами піднімається вгору.

- 3** Підкресліть присудки. Позначте речення зі складеним дієслівним присудком.

- ☐ Безлисті чорні дуби та граби в лісі рельєфно чіткі.
☐ Густа блакить на східній стороні сонця почала рідшати.
☐ Птахи, вириваючись у сизі присмерки степу, не могли злітати дуже далеко і високо.

- 4** Підкресліть у реченнях граматичні основи. Укажіть у дужках тип присудка.

Пройшовши по небу, тепла, тиха червнева ніч стала оволодівати і землею. () Безмежний степ вщухав, корився, ніжнішав і м'якшав від її пестоців. () Все змінювалось на землі з приходом ночі. () Лісником стала Улянчина мати. ()

- 5** Запишіть речення, розкривши дужки й поставивши дієслово у формі минулого часу однини.

ГЕС (дати) перший струм. _____

НБУ (випустити) пам'ятну монету. _____

- 6** Вставте пропущені літери.

У таборах відпочивал__ близько двох тисяч дітей. Решта робітників одержал__ премії. Ніхто з двадцяти потерпілих не звернул__ся за медичною допомогою.

Тире між підметом і присудком

- 1** Підкресліть у реченнях граматичні основи. Укажіть у дужках тип присудка.

Сонце давно вже сіло в рожевий туман. () Хмари на небі ставали схожими на червоні паруси. () Обрій почала огортати все густіша й густіша темрява. () Вогонь — символ очищення. ()

- 2** Позначте речення зі складеним іменним присудком.

- ☐ Вечори незабаром настали світлі, місячні.
☐ Тліла іскра на розпутті та й гаснути стала.
☐ Осінь того року випала дощова.

- 3** Підкресліть у реченнях граматичні основи. Позначте речення, у якому присудок виражений іменником у називному відмінку.

- ☐ Вода в озері чиста, прозора.
☐ Троянда — ніжна і красива квітка.
☐ Різноманітним є рослинний світ Карпат.

- 4** Підкресліть у реченнях граматичні основи, поставте розділові знаки. Весна пора нових радощів для людини. Найважливіше в компасі намагнічена стрілка. Глобус модель земної кулі. Найхоробрішим був кошовий отаман Іван Сірко.

- 5** Поставте розділові знаки, де це необхідно. Графічно позначте головні та другорядні члени речення.

Львів красиве старовинне місто. Він мій найближчий друг. Наше минуле як перекотиполе. Вечір не найкращий час для прийняття рішень.

- 6** Поставте розділові знаки, де це необхідно. Допишіть свої приклади речень із тире між підметом і присудком.

Мова є засобом пізнання світу. І тільки Слово пам'яті спасенність. Турбуватися про батьків обов'язок дітей. Вищий ступінь таланту геній. Мова носій культури.

Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки

- 1 Підкресліть у реченнях непоширені прикладки.

Вийшла я на Княжу гору глянути на красень Львів. Дівчата плетуть вінки з ромен-зілля. Дяка щирая тобі, ніченько-чарівниченко, що закрила ти моє личенько. Перемогла футбольна команда «Полісся».

- 2 Випишіть іменники з прикладками, розкривши дужки.

Від багатьох хвороб допомагає трава(звіробій). Ходила Мавка(чарівниця), когось шукала між дерев. Дрозди(чикотні) з діловитим азартом дзьобали ягоди.

- 3 Складіть два речення, увівши до них іменник із прикладкою. Запишіть, розкривши дужки.

Озеро (Світязь) _____

Світязь (озеро) _____

- 4 Випишіть речення, у яких прикладка з означуванням словом пишеться через дефіс.

І згадав сирота (Степан) в неволі свою матір (Україну). Хай Змія (цариця) мене скарає, якщо се неправда. Будеш дочко (Мар'яно) за сотником (Іваном). Потім ми заглянем до зорі у віконце, зірка (пряха) вділить срібне волоконце.

- 5 Поставте, де потрібно, лапки.

На рейді стоїть пароплав Тарас Шевченко. Стало видно Чумацький Шлях. Порт Іллічівськ один з найбільших на Чорному морі. Ми вийдемо на станції метро Золоті ворота. Золоті ворота в Києві — визначна пам'ятка архітектури.

- 6 Складіть два речення, увівши до них іменник *Одеса*, який в одному випадку є назвою міста, а в другому — назвою спортивного клубу. Запишіть, поставивши, де потрібно, лапки.

Виділення порівняльних зворотів комами

- 1 Підкресліть у реченнях порівняльні звороти. Поставте розділові знаки.
А Козаки як та хмара ляхів обступали. Вершина гори зводилася у сірих хмарах мовби велетенський посірілий череп. Великі білі вівчарки наче ведмеді скачуть на задніх лапах. Трава потріскує під ногами як вафлі.
- 2 Підкресліть граматичні основи. Поставте, де потрібно, розділові знаки.
Весь світ був як казка, повна чудес таємнича цікава й страшна. Собор ніби має щось від стихії. Моя любов наче море. Лід на озері неначе скло.
- 3 Складіть і запишіть речення, використавши подані порівняльні звороти.

неначе біле марево _____

як золоті вогники _____

- 4 Поставте розділові знаки.
Гайки мов зелені ватри горять до самого небокраю. На прогалині цвіте темна мов черниця запашна материнка. На колючому терні ягоди круглі й чорні як волове око вкриті сизою памороззю. І вже струмочки наче діти побігли смішно по траві.

- 5 Доповніть і запишіть фразеологічні звороти.

Холодний мов _____

мовчить наче _____

боїться як _____

дощ линує як _____

б'ється як _____

один як _____

ясно як _____

- 6 Поставте, де потрібно, розділові знаки. Підкресліть порівняльні звороти.

Сонечко грало рожевим промінням по рівній як скло пелені Дніпра. Вишитий або тканий рушник як місток до наших душ. Ліси були як храм. Пливу як човен знявши паруси. Дивиться він на мене як теля на нові ворота. Весело глянули хмарки в блакитне море як у люстро.

Односкладні речення. Неповні речення. Тире в неповних реченнях

- 1 Запишіть у дужках вид односкладного речення.
 І не було ні радості, ні чуда. () Лишайтесь, матусю, навіки лишайтесь, не йдіть. () Марили прийдешніми радостями невідомої землі. () Схилимо наші голови перед загиблими на фронтах! () Чого вам треба? () На лимані не солили риби в бочках. () Пізнають ворона по пір'ю. ()
- 2 Підкресліть граматичні основи. Запишіть у дужках спосіб вираження головного члена в односкладному реченні.
 Тії слави козацької повік не забудем. () Малих було нагодовано обідом разом із князем. () До дна долито радості і горя. () Лікарські рослини збирають на світанку. () Треба тільки зачекати листа. ()
- 3 Випишіть неповні речення, укажіть у дужках, які члени речення пропущено. Поставте, де потрібно, розділові знаки.
 Є ще у Куреня дві великі діри по боках. Одна зяє на північ, друга на південь. Навколо нас великі перелоги.

- 4 Позначте рядок, у якому є неповне речення з пропущеним підметом і наявним присудком.
☐ А надворі по небу — багряне мереживо.
☐ Михалко вечеряє. Їсть свіжий житній хліб, запиваючи молоком.
- 5 Схарактеризуйте речення за ознаками: двоскладне / односкладне, повне / неповне.
 І в синій місячній купелі по степу — стовпчики, стовпчики. _____

- 6 Поставте, де потрібно, тире.
 Кажуть, що душі переселяються. Чия в калину чи вербу, чия в пташку чи джерело.

Розділові знаки в реченнях з однорідними членами

- 1 Позначте речення з поширеними однорідними членами.
 - ☐ Сіроманець похлебтав з калюжі води, лугом відбіг від лісу і від дороги, заліг за копицею сіна.
 - ☐ Курінь пах землею і мохом і видавався підземельникові горою.
 - ☐ Були до ранку в тому селищі великі ігри, танці і веселощі.
 - ☐ Душа іде сама собі одна крізь день і ніч, і спогади, і смутки.
- 2 Підкресліть однорідні члени відповідно до їхньої синтаксичної ролі.
 Од яру на всі боки розбіглися глибокі рукави й поховались десь далеко в густих лісах. Осінь убралася в кольори багряні, вишневі, жовті, пурпурові — їхнім полум'ям позаймалися дерева, кущі, бур'яни, бадиля. Усе в такий день вогке, відволожене, змокріле.
- 3 Запишіть у дужках, яким видом сполучників поєднані однорідні члени.
 Зеленіє степ весною, з кожним днем пишніш стає, то обсиплеться росою, то враз пахощі полле. () Ще з юних літ мені відкрилась правда, а вже пізніше підійшла впритул. ()
- 4 Підкресліть однорідні члени відповідно до їхньої синтаксичної ролі.
 Поставте розділові знаки.
 Іван тупнув на місці виставив ногу струснув усім тілом і поплив в легкім гуцульському танці. А сонячне марево заливало всіх дрижало переливалося між жіночими та дитячими головами. Повні вуха маю того дивного гомону поля того шелесту шовку того безупинного як текуча вода пересипання зерна.
- 5 Підкресліть головні та другорядні члени речення умовними лініями.
 Поставте розділові знаки.
 Над долинами стоїть сизий легкий туман. Густі високі вишні зовсім закривали од улиці вікна й стіни. Усі коси вона обтикала квітками з червоних зелених синіх і жовтих вузеньких стьожок. Між парубками зачорніла висока смушева Карпова шапка.
- 6 Поставте розділові знаки. Допишіть два речення з однорідними членами.
 Він знову бачив Марічку її миле обличчя її просту і щиру ласкавість чув її голос її співанки. Нехай стократно помилився то хана кликав то Москву. Набачився горя людського і шибениць і пожарищ і гнівної непокори.

Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами

- 1** Позначте речення, у якому немає узагальнювального слова (розділові знаки пропущені).

- ☐ На світанні жінки збирали цілюще зілля звіробій ромашку полин деревій.
- ☐ Надавали приємного запаху пелюстки троянди жасміну бузку.
- ☐ Трава квіти листя на деревах все вкрите краплями рясної роси.

- 2** Підкресліть узагальнювальні слова, поставте розділові знаки.

Стовпи піраміди химерні прибережні скелі такі фантастичні витвори природи можна побачити в Кримських горах. Стрижі живляться переважно літаючими комахами комарами мошками мухами.

- 3** Запишіть речення, увівши в нього узагальнювальне слово, поставте розділові знаки.

До гірського клімату добре пристосувались чорниця брусниця малина ожина.

- 4** Поставте, де потрібно, двокрапку. Підкресліть узагальнювальні слова умовними лініями.

Усе тут перемішалося чумацькі мажари, вози старообрядців, татарські гарби й німецькі фургони. У лісах повно лісовиків, які пасуть там свою маржинку оленів, зайців і серн. Листя димить по городах, по дворах, за ворітьми, на вулиці.

- 5** Поставте, де потрібно, тире. Підкресліть узагальнювальні слова умовними лініями.

Яблуні, верби, клуня, горшки на тину, старий в'яз всі речі стали незнайомими, набрали зовсім іншого нічного вигляду. Тис ягідний, ялиця, рододендрон ростуть у Карпатах. Близькість моря, порти, жвава торгівля й зв'язки з цивілізованим світом все це кладе на нас відблиск.

- 6** Поставте розділові знаки.

Тонкі брови русяві дрібні кучері на голові тонкий ніс все подихало молодою парубочою красою. Вівса пшениці ячмені все зіллялось в одну могутню хвилю. Для повноцінного функціонування мови і її розвитку вона повинна використовуватись у всіх сферах комунікації у науці техніці виробництві ділових стосунках освіті культурі а не лише в побуті чи художній літературі.

Розділові знаки при звертанні й вставних словах

- 1 Позначте в реченнях звертання. Поставте розділові знаки.
Вгамуйся думко не літай так буйно! Дай Боже панночко тобі щасливу та красну долю! Скажи мені порадице надземна куди мені податись у просторі? Сутужна сину мій вкраїнська справа.
- 2 Поставте розділові знаки.
Дивись же на мене сонце й засмали мою душу. Коли б ти нічко швидше минала! Щось довгенько вирізуєш небоже сопілки. От знайшлася зненацька оборонниця для тебе боярине! А ви молдавани тепер ви не пани.
- 3 Позначте в реченнях вставні слова або словосполучення. Поставте розділові знаки.
По Україні переважно у Полтавській губернії а також частково в Київській та Чернігівській ходить переказ про Марусю Чурай. Козаки понасували башлики на самі очі понахиляли голови майже до кінських грив і здавалося дрімали. От може завтра твій батенько мені поріг покаже.
- 4 Позначте вставне слово чи словосполучення, запишіть відтінок значення, який вони передають. Поставте розділові знаки.
Сам Костянтин Острозький був до речі одним із найвпливовіших і найбагатших шляхтичів в усій польській державі. () Здається і повітря дзвенить від тиші. ()
- 5 Уведіть до речень вставні слова, запишіть у дужках відтінок значення.
_____ цього тижня я поїду до Києва. ()
_____ цього тижня я поїду до Києва. ()
_____ я встигну на поїзд. ()
_____ я встигну на поїзд. ()
_____ з учителькою ми відвідали історичний музей.
()
_____ з учителькою ми відвідали історичний музей.
()
- 6 Поставте розділові знаки.
Увійшло в історію ім'я однієї української співачки можливо завдяки її сумній та романтичній долі. Нога була ціла непошкоджена але видно боліла.

Розділові знаки при відокремлених й уточнювальних членах речення

- 1** Підкресліть умовними лініями означувані слова та означення. Поставте розділові знаки.

Чугайстер оживлений звуками пісні знов вище підкидав п'яти заплющив од вдоволення очі й наче забув про утому. На краю обривистого занесеного снігом рівчака зупинилися. Козацьке військо розташоване чотирикутником стояло готове до бою.

- 2** Запишіть, яким способом виражена відокремлена обставина: а) дієприслівниковим зворотом; б) прийменниково-відмінковою формою із залежними словами.

Увірвавшись на Бабин торжок вершники оточили великокнязівський двір. () Незважаючи на сильну перевтому спати не хотілось. ()

- 3** Підкресліть відокремлені обставини, поставте розділові знаки.

Арсен щільніше прикрив поли кожуха і знявши рукавицю теплою долонею зігнав з брів шорсткий намерзлий сніг. Чоловіки упоравшись по господарству сидять на лавах за столом та біля лежанки.

- 4** Відредагуйте речення й запишіть їх.

Всупереч прогнозів синоптиків травень цього року був спекотним.

Згідно наказу директора спартакіаду буде проведено наступного тижня.

- 5** Підкресліть відокремлені прикладки умовними лініями, поставте розділові знаки.

Вечірня зірка далека невідома красуня алмазно світить з висоти. А ми, сільські самоуки, даємо радість мужицькій душі. З Острогом пов'язані імена Герасима та Мелетія Смотрицьких визначних учених добре знааних у європейських країнах. Сіроманець віднині і навіки житиме в обласному звіринці тобто в зоопарку. Нижче од фабрики на рівнині між зеленими вербами білили рядки німецьких мурованих домків.

- 6** Підкресліть уточнювальні члени речення умовними лініями, поставте розділові знаки.

Осторонь кошар на белебні височить кущик тополь. Тепер узимку мені так виразно пригадалась ця зустріч із совою вухатою. Вдома в родині Іван часто був свідком неспокою і горя. Там унизу в напівзаметений снігом ямі лежав вороний кінь.

ЗМІСТ

Як користуватися зошитом.....	1
-------------------------------	---

КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

Словосполучення та речення.....	2
Односкладне речення. Повні й неповні речення.....	6
Просте ускладнене речення. Речення з однорідними членами. Речення зі звертаннями, вставними словами (словосполученнями, реченнями).....	10
Речення з відокремленими членами.....	14

КОНТРОЛЬНЕ ЧИТАННЯ МОВЧКИ

1. Навіщо потрібні гроші?.....	18
2. Жага до малювання.....	20
3. Нідерланди чи Голландія.....	22
Питання до тексту «Навіщо потрібні гроші?».....	24
Питання до тексту «Жага до малювання».....	26
Питання до тексту «Нідерланди чи Голландія».....	28

КОНТРОЛЬНЕ АУДІЮВАННЯ

Питання до тексту «Безіменні герої».....	30
Питання до тексту «Одомашнення тварин».....	32
Питання до тексту «Проліски».....	34

СКЛАДАННЯ ДІАЛОГУ

Що таке справжня дружба?.....	36
ТЕМИ ТВОРІВ.....	37

САМОСТІЙНІ РОБОТИ

Синтаксис. Пунктуація. Словосполучення та речення.....	38
Підмет і присудок. Способи вираження підмета. Простий і складений присудок. Правильне використання форм присудка при підметі, вираженому словосполученням або складноскороченим словом.....	39
Тире між підметом і присудком.....	40
Написання непоширених прикладок через дефіс; прикладки, що беруться в лапки.....	41
Виділення порівняльних зворотів комами.....	42
Односкладні речення. Неповні речення. Тире в неповних реченнях.....	43
Розділові знаки в реченнях з однорідними членами.....	44
Двокрапка й тире при узагальнювальних словах у реченнях з однорідними членами.....	45
Розділові знаки при звертанні й вставних словах.....	46
Розділові знаки при відокремлених й уточнювальних членах речення.....	47

ЗОШИТИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ
НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ

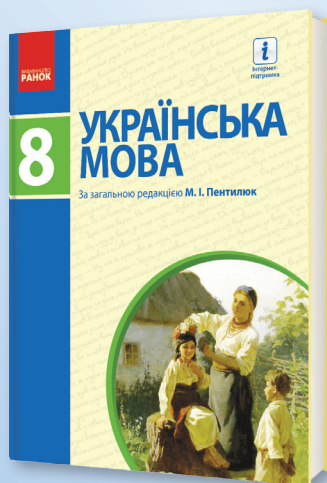
8 клас

Алгебра
Біологія
Всесвітня історія
Географія
Геометрія
Зарубіжна література
Історія України
Німецька мова
Українська мова
Українська література
Фізика
Хімія

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ
видавництво
РАНОК

**Онлайн-підготовка
до контрольних робіт
та електронний додаток
«Посібник
для вчителя»:**
interactive.ranok.com.ua

**СУЧАСНИЙ ПІДРУЧНИК —
вдале поєднання традиційного
викладання із сучасним
інноваційним підходом**

ISBN 978-617-09-3081-1

9 786170 930811

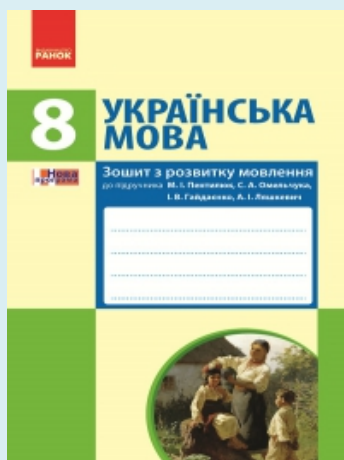
ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА
УСІ КНИГИ ТУТ!

ranok.com.ua
 e-ranok.com.ua
 pochta@ranok.com.ua
 (057) 727-70-90

e-RANOK
Електронні книги

рекомендує:

**Українська мова. 8 клас :
зошит з розвитку
мовлення до підручника
М. І. Пентиліук, С. А.
Омельчука, І. В. Гайдаєнко,
А. І. Ляшкевич**

**Українська мова. 8 клас. I
семестр: навчально-
моніторинговий комплект**

**Українська мова. 8 клас:
розробки уроків
з українською мовою
навчання**

Нас цікавлять Ваші
враження та побажання!

Ми у соціальних мережах:

Придбайте книжку собі
до смаку саме зараз!

e-ranok.com.ua